

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

]

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

דישראל תריסר כוליהו צדיקו בתרא וקא דמליל לדחן
כט ופקוד יתרון וגו' : ל כמערתא די בחקל
לג ופסק יעקב לפקדא רב בניו ובניו רגליו לגו

ירושלמי

וארבע יוסף בערס לשינדפין דמחפיה דרב ומקבעא
מרגליו ומחוקא במאני ברצא וארנוגא ממז. שפבין ספרין
ורישין שבין ממז מוקדין בוסמניו ממז קיימין וגבדו מן
בניו דעשו ממז קיימין שלטוניו מן בניו דישמעאל ממז
קאים ארניה יהודה גבריהון דאחוי עני יהודה ואמר לאחוי
איתו נבנו לאבוינו ארנא דמא דרישו משי עד צית שמניא
פרס שורשו ער דרי עלמא דמניה קמארי עשרתי שקטין
דמניה קמו בהנא בתצוצרתהון ולנואי בקגריהון וגבין
ארבין יוסף באפני דאבוי ורבא עליו ונשיק יתיה :

ב ופקד יוסף ית עבדו ית אסותא לבקמא ית אבוי
דאחבסס ארבעין יומין ארוס דרין שלמין יומי בסימניא
רבנן יתיה מצראי שרבעין יומין אמרין אלין אלין אורתו
דבבי על יעקב חסידא דבוכותיה עברת בפנא מן ארעא
דמצבים דתנות גזירתא למהוי בפנא ארבעין ופרמין
שניו דבוכותיה בעקב אהמנעו ארבעין שניו מן מצבים
ולא תנה בפנא אלהו פרמין שניו בלחודיהון : ד
וגבדו יומי בכיתיה ומליל יוסף עם רבנו בית פרעה
למימר אין בקעי אשכחנא בתמין בעימיו מלילו
בדון במשמעיה דפרעה למימר : ה אבא קים
עלוי למימר קא אגיא במירת גקברי בתפרית
לי בצרעא דנגעו ממז מקרעני רבדון איסק

בדון

דש"י

וניתה לא לחודה כווא"ל יעקב אבינו לא מת (הענינה) : (ב) לחגוט את אביו . ענין מרקחת כשמים הוא :
(ג) דימלאו לו . השלימו לו ימי חייתו עד שחלוו כו"ל יום : ויבכו אותו מצרים שבעים יום . מ' לחייתו וכו' לכי לפי
שנתה להם כ כה נרגלו שכלה הרעב והיו מיו נילום מתכרכין : (ה) אשר כריתו לי . כפשוטו כמו כי זכרה אים . ומדרשו עוד
מתישב

רשב"ם

באחרית הימים : (ב) לחחות קבר . ולא יוכלו לערער חלוקתו : (ג) ויאסף רגליו . אכניסן בחטתו כי עד עתה היה
יושב כדכתיב וישב על אבטתו : וינאל חותם יוסף ועם סריכיו ולסגודי כח חובתו של יעקב זכתן יק"כ כה נכח עד עת ג' ויעה : (ד) למכוס .
פתרונא לפי ענינו . ומכוס פרוש יגורת חנטה פניה : (ה) זאבוכה . חלידאג שאני מניח את חרצו לנמרו :

מכלל יופי

(כט) (באסף) . נפעל עומד והוא קמוץ ענין התכנס כמו
בסמוך ויאסוף רגליו וכן כתיב ויבטל יוסף ויאסוף רגליו :
(א) אל אביתו פ"עם וכן ויקרא ים ואשה אל אחותה לא תקח :
(א) אל המערה . כמו במערה וכן שיות כה ואל הארון התן
את העדות כמו בארון : (א) (ויגוע) . ענינו מיתה
קלה שאינה באריות חולי :
(א) (ויבן עריו) . בעבוד שהמלה דבקה אל אשר
בצדה הנמע השוא השני ותקראנו כקריאת העין
אשר בצדו ויש שקוראין כל שני שואים בסוף המלה נחיים :

כתיב לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה
 אגלה-נא ואקברה את-אבי ואשובה :
 ו נאמר פרעה עלה וקבר את-אביו
 כאשר השביעך : ז ויעל יוסף לקבר את-
 אביו ויעלו אתו כל-עבדו פרעה וקנו ביתו
 וכל זקני ארץ-מצרים : ח וכל בית יוסף
 ואחיו ובית אביו רק טפס וצאנם ובקלם
 עזבו בארץ גשן : ט ויעל עמו נס-רכב נס-
 פרשים ויהי המהנה כבוד מאד : י ונבאו
 עד-נרן האשד אשר בעבר הירדן ויספדו
 שם מספר גדול וכבוד מאד ויעש ל-אביו
 אבל שבעת ימים : יא וירא יושב הארץ
 הכנעני את-האבל בגרן האשד ונאמרו אבל-
 כבוד זה למצרים על-כן קרא שמה אבל-
 מצרים אשר בעבר הירדן : יב ויעשו
 בניו לו בן כאשר צום : יג וישאו ארתו
 בניו ארצה כנען ויקברו אתו במערת שדה
 המכפלה אשר קנה אברהם את-השדה
 לאחות-קבר מארת עפרן החתי על-פני
 ממרא : יד וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו
 וכל-העלים אתו לקבר את-אביו אחרו קברו
 את-אביו : טו ויראו אחי-יוסף כי-מת
 אביהם ונאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב
 לנו ארת כל-הרעה אשר נמלנו אתו :

תקברני וכען איסק-כען ואקבר ית
 אבא ואיחוב : ו נאמר פרעה סק וקבור
 ית-אבוק כמא דקניס-עלך : ז וסד-ליק
 יוסף למקבר ית-אבוהי וסליקו עמיה כל-
 עבדו פרעה סבי בירתיה וכל סבי ארעא-
 דמצרים : ח וכל ובית יוסף ונאחזיה ובית
 אבוהי לחוד מפלהון ועגרוון ותורידון
 שבין בארעא דגשן : ט וסד-ליקו עמיה
 אף-רתיכין אף-פךשין ויהות משריתא סניא
 לתרא : י ונאחו עד-בית-אידרי דאשד די
 בעיברא דירדנא וספדו-תמן-מספר רב
 ותקפו לתרא ועבדו לאבוהי אבלא שב-עא
 יומין : יא ונחוא יתיב ארעא כנענא ית-
 אבלא בבית-אידרי דאשד ונאמרו אבל-
 תקפו דין למצראי על-כן קרא-שמה אבל
 מצרים די בעיברא דירדנא : יב ועבדו
 בנוהי ליה רן כמא די פקידעון : יג ונטלו
 ירתיה בנוהי ל-ארעא דכנען וקברו יתיה
 במערת חקל כפלתא דזבן אברהם ית-חקלא
 לאחסנת-קבורא מן עפרן חיתאא על-
 אפי ממרא : יד ותב יוסף למצרים הוא
 ונאחזיה וכל-דסליקו עמיה למקבר ית-אבוהי
 בתר דקבר ית-אבוהי : טו ונחזו אחי-יוסף
 ארי-מית אבוהון ונאמרו דילמא ישר-לנא

ויצו

רשי

דברו

(כ) מתיישב על הלשון כמו אשר קניתי . אר"פ כשהלכתי לכרכי היס הינו הורין למזכרה כירה . (כ"ר) ועוד ודדחו לשון כרי דגור
 טטל יעקב כל כסף וזהב שהיה חובית לבן ועשה אותו כרי ואמר לינו טול זה כסביל חלקך במערה : (ז) כאשר רשביעך . וחס
 לא כסביל השבויה לא הייתי נוכחך חכלודא לומר עבד על השבויה שלא יאמר חס כן אעבור על שבויה שנסבעתי לך שלא חגלה על לשון
 הקודש שאי עבד עודף על ע" לשון ואת הניך עבדו כי כדאיתא במסכת בוכה : (י) גרן האשד . מוקף לטדון היס . ורבותו

כדון ואיקבור ית אבא ואיתרב : ו ואמר פרעה וגו' : ז וסליק יוסף וגו' : ח וכל אגש ביתא דיוסף
 ואחוי רבית אבוי לחור וגו' : ט וסליק עמיה ארף ארמין ארף וגו' : י ואחר עד בית אידרי דאטר די
 בערבא דיורדנא וספרו סמן ספד בב ותקוף לתרא ועבר לאבוי אוכלא שבועא יומין : יא ונחמא יתבי ארעא
 כנענאי אוכלא בבית אדרי דאטר ושדון קטורו חרצהון כנין אטר דיעקב ורבוו סחניו בידהון ואמרין אכל סמין דין
 למצרים כנין כן קרא שמה דאמר אכל ומצרים די בערבא דיורדנא : יב ועברו כניו ליה היקדיו כמא דפקדיו :
 יג ונטלו יתיה כניו לארעא דנגעו ושמינע סתקמא לעשו רשיעא ונטל מן טרדא דגבלא בלגיוניו סגיאין וארעא
 לחברון ולא הוה שביק ליוסף למקבור ית אבוי במערת בפילתא מן יד אגל גפתלי ורבת ונחת למצרים ואתא בנהווא
 יומא נאיתי ארמיתא דתב עשו לעקב אחוי על פלגות מערת בפילתא ומן יד רמו לחרשים בר דן ונטל סגיאין וקטע
 רישיה דעשו בשיעא ונהו רישיה דעשו מתגלגל עד דעל לגו מערתא ואיתגח כנו עיטפיה דיעקב אבוי ונאפיה קבר
 כניו דעשו בתל בפילתא ובמר מן קברו יתיה כניו לעקב במערת בתל בפילתא דבין אבדדחש ית תלל לאחסנת
 קבורתא מן עפרון היתא על אנפי מורא : יד ותב יוסף וגו' : טו ונחמא יתבי יוסף ארורסמית אברהון ולא
 בקורו מסתמר עפרון בתרא למיכיל לתרא ואמר ברה דילמא נטר לגא סנא יוסף ואתבא יתבי לגא וגו' :

ופקידו

רשי"י

דרשו (סוטה יג) על סס המאורע שכלו כל מלכי כנען ונשיא יסמעאל למלחמה וכיון שראו כתר של יוסף תלוי בארונם של יעקב עמדו
 כלן ותלבו כתר ים והקיסוסו כתר ים כתרן המוקף סיוג של קוים : (יע) כאשר צום . מוהאשר לוס : (יג) וישאו אותו
 כניו . ולא כני כניו סכך לוס אל ישאו מטתו לא איש מזרי ולא אחד מוכניס שהם מוכנות כנען (במ"ר) אלא אתם וקבע להם מקום ג'
 לאורח וכן לד' רוחות וכסדרן למסע מתה של דגלים נקבעו כאן . לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון ויוסף לא ישא שהוא מלך .
 מנשה ואסיריים יהיו תחתיהם והוא איש על דגלו באותות סאות שמסר להם אביהם לישא מטתו : (יד) הוא ואחיו וכל העולים אהו .
 בחזרתן כאן הקדים אחיו למזרים העולים אתו ובהליכתן הקדים מזרים לאחיו שחמר ויעלו אתו כל עבדי פרעה וגו' וחס"כ כל בית יוסף
 ואחיו אלא לפי שראו כבוד עשו מלכי כנען שתלו כתר ים בארונם של יעקב נהגו בהם כבוד : (טו) ויראו אחיו יוסף כי מה אביהם .
 מהו ויראו הכירו כמותו אלא יוסף שהיו רגילים למעוד על שלחנו של יוסף והיה מקרבן כשבילכבוד אביו ומשמת יעקב לא קרבן : (כ"ד) :
 לו ישטמו . שחא ישטמו לו ונתחלק לעניינים הרבה יש לו משמש בלשון בקשה ולשון הלואה כגון לוייה כדכרך לו שועני ולו הוללו
 לו מיתמו . ויש לו משמש בלשון חס ואולי כגון לו חכמו לו הקשת לחזותי ולו חכמי שוקל על כפי ויש לו משמש בלשון שחא . לוי שטמו
 ואין לו עוד דומה במקרא והוא לשון אולי כגון אולי לא תלך האשה ללכת אחרי לשון שחא הוא . ויש אולי לשון בקשה כגון אולי יראה ה' כעני
 אולי

באר רחובות דקדוקי רשי"י

והיתר לא יתכן כאן לכן קאמר דזה הוא ענין הריון הורי (מייני טרחניה) : (כ) דברי רש"י מתבארין מעצמן דלפי שטעמו עניינו כיון
 כי יכרה איש והיינו ענין חמירה (איך האב גראכין) ולדעת ראשון מהמדרש ענין מכירה אשר כריתי (איך האב גראשט) ולדעת שני
 מהמדרש ענין כבוד אשר כריתי (איך האב גהויפט) : ולדעת שלשתן כיון רש"י דהיינו כיון חמירה :
 נשלם פרשת ויחי עם ספר בראשית * בעזרת כבוד אחרית מראשית :
 ובעזרת נותן לעם נשמות אבאר ספר עמיות :

רשב"ם

(ט) ויעל עמו . העלה יוסף עמו גם רכב גם וגו' כמו ויעל עולות . לשון מפעיל : (יא) יושב הארץ הכנעני כלומר וירא הכנעני שהוא יושב הארץ
 היתה

מכלל יופי

כיהיבן שיעקב אבינו ע"ה כרה וחפר קברו בחייו : (ט) (ג) :
 רכב גם פרשים . כל אחד לרכות על חבירו ולפי שאין דבר
 מוקדם כענין הכונה לפיכך אמר גם עם הקודם כי יכשר היותו
 אחרון לפיכך יאמר גם עם כל אחד וכמו זה הדרך בלשון הקדש
 בבק השמיש כמו ישעיה כה
 כמלוה כלורה כדומר זרן או טעמו אכל נכסד וכן ואכרס

טו ויצו אליוסף לאמר אביך צנה לפני
 מותו לאמר : יו בהתאמרו ליוסף אנא
 עאנא פשע אחיך וחטאתם כי דעה נמלוך
 ועתה שא נא לפשע עבדי אלהי אביך ונברך
 יוסף בדברים אלו : יח וילכו גם אחיו
 בפלו לפניו ויאמרו הננו לך לעבדים :
 יט ויאמר אלהם יוסף אל-תיראו כי
 נתחת אלהים אני : כ ואתם חשבתם עלי
 רעה אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום
 הוה להחית עמ-רב : כא ועתה אל-תיראו
 אנכי אכלכל אתכם ואת-שפכם וינתם
 אותם וידבר על-לבם : כב וישב יוסף
 במצרים הוא ובית אביו ויחי יוסף מאה
 ועשר שנים : כג וירא יוסף לאפרים בני
 שלשים גם בני מכיר בן-מנשה ילדו על-
 ברי יוסף : כד ויאמר יוסף אל-אחיו אנכי
 מת ואלהים פקד ופקד אתכם והעלה אתכם
 מן-הארץ הזאת אל-הארץ אשר נשבע
 לאברהם ליצחק וליעקב : כה וישבע יוסף
 את-בני ישראל לאמר פקד ופקד אלהים
 אתכם

שמי

מפסיר
ס"א מ"ם
רבה

דכבו יוסף ואתבא יתיב לנא ית-כל-בישחא
 דגמלנא יתיה : טו ופקידו לנתיוסף למימך
 אבוד פקיד קדם מותיה למימך : יז בדיון
 תימרון ליוסף בבגנו שבוק כען לחובי אהך
 ולחטאיהון ארי-בישחא נמלוך וכען שבוק
 כען לחובי עבדי אלהא דאבוד ובכא יוסף
 במללותהון עמיה : יח ונאלו אף-אהוהי
 ונפרו קדמוהי ויאמרו הא-אנחנו לך
 לעבדיו : יט ויאמר להון יוסף לא-תדחלון
 ארי דחלא דני אנא : כ ואתון חשבתון עלי
 בישא מן-קדם-ני אתחשבת לטבא בדיל
 למעבד כיומא הדיון לקיימא עס-סני :
 כא וכען לא-תדחלון אנא אזון ירחון
 וית שפלקון ונתם יתהון ומלל תנחומין על
 לבהון : כב ויתיב יוסף במצרים הוא ובית
 אבוהי וחי יוסף מאה ועשר שנים :
 כג ונחא יוסף לאפרים בנין תליתאין אף-
 בני מכיר בר-מנשה אתילידו ורבי יוסף :
 כד ויאמר יוסף לאהוהי אנא מאיר וני
 מידבר דכיר יתכון ויסק יתכון מן-ארעא
 הדא לארעא דקיים לאברהם ליצחק וליעקב :
 כה ויאמר יוסף לאמר פקד ופקד אלהים
 אתכם

כה ואומי יוסף ית-בני ישראל ל' מימר מידבר דכיר וי יתכון ותסקון ית-גנמי

מיכא

ר' ש"י

אולי גישה אחת הרי הוא כמו לוי כדכריך - ויש אולי לטון אס חוליה חמשים לדיקים : (טו) ויצו אליוסף - כמו וינזם אל
 בני ישראל וזה למטה ולא להרן להיות שלוחים אל בני ישראל - אף וינזם אל שלוחים להיות שליח אליוסף לומר לכן - ואת מי צו את בני
 בלה שהיו רגילין חללו שחיתו והוא כער את בני בלה : אביך צנה - (ב"ר יבמות פ"ח) שנו בדבר השלום כי לא צוה יעקב
 שלא נחשד יוסף בעינו : (יז) שא נא לפשע עבדי אלהי אביך - אס אביך עת אלונה קיים והס עבדיו : (יח) ויר-כונם
 אחיו - מוסף על השליחות : (יט) כי דחתחת אלדום אני - שעת במקומו אני כתיב אס הייתי רוצה להרע לכם כלום אני
 יטול והלא אתם כלכם חשבתם עלי רעה והקדום כרוך הוא טענה לשוכה והיאך אני לכדי יכול להרע לכם : (כא) וידבר על לבם -
 דברים

טו ופקידו את בלהה למיטר ליוסף אביך פקיד וגו' :
 יז כדנא תיקרון ליוסף במטו שכוכ דרון לחובי
 אהך ולהטאיהון ארום בישא נמלו יתך וקדון שכוכ קבעו
 לחובי עבדי אלהא דאבך וקבא יוסף קמללותהון עמיה : יח
 ואלו ארף אחי ואהרבינו קדמוי ואמרר קא אגן
 ירושלמי
 ואמר לחון יוסף לא תתקלון ארם תקלת בישא בעבדתון
 לו בלא קדם יי אינון מחשבקהון דבני אנשא :
 לט לטבתא דאבא תה מותיב לי ברישא ומן קדם יקריה הוגא
 שןבתא בייקא דרון לקייא עם סגי מדבית יעקב :
 כג ותמא יוסף לאפרים בגין דרון חליהאין ארף בני
 ואמר יוסף לאחיו קא אגא מניית ויי מידבר דבר יתבו ווסק
 וואמי יוסף את בני ישראל למיטר לקניהון קא אחיו משמעבדיו במצבום ולא תוידון למיסוק
 ומיטבו ער זבון דויתון תרון פרוקין ויקרון לכון מרכר דביר יי יתכוון דבעידן דאחיו סלקין מסקון ית גרמי ביקא :

רשי

דכריס המתקלים על הלכ - עד שלא ירדתם לכאן היו מרגישים עלי שאני עבד על ידיכם כודע שאני בן חורין ואני הורג אתכם מההכריות
 אומרות כת של כחורים ראה ונשתכח כהן ואמר אחי הם ולכסוף הרג אותם ישלך את שהורג את אחיו - דבר אחר עשרה נרות לא יכלל
 לכתוב נראחדוכו' : (כג) על ברכיו יוסף - כתרגומו גלן בן ברכיו :

חסלת פרשת ויחי וספר בראשית בע"ה :

רשב"ם

היה : (טו) ויזוואל יוסף לאמר - ויזוואלפני ננועים לאמר אל יוסף : (כ) אלהים חשבה לטובה - הקט"ה גרס לכס ואתם לא
 ששעם כי לטובתכם נתכוון הקט"ה : (כג) גם בני מכיר - בניש שניים - ומ"מ של אפרים פרו ורבו יותר כמו שאמר יעקב אחיו
 הקטן גדל ממנו : (כד) ויאמר יוסף לאחיו אביעית והאלהים פקוד יפקוד וגו' - ופסוק שאמרתי מוכיח שהשניים להעלות עמהם :

מכלל יופי

על התחלת הטובה או הרעה כמו תהליס יג כיגמל עלי
 ישיע פג אשר גמלם כרחמיו וכו' : (יו) אגא -
 הוא לעולם מלעיל ביהאלף קמוצה והגון דגושה והוא כתוב
 כאלף בסוף ופעמים בהא והם ששה על פי המסורת והוא
 ענין חתנה ובקשה : (שאגא) - בא בענין הכחילה כי סליחת
 הפשע הוא נשיאתו ונט לתו מעל האדם : (לפשע) - הלמד
 מורה על העצם עצמו כמו מלת את ויספיק הענין וולרה :
 (עכדי אלהי אביך) - אפילו לא היו אחיך מאמונת אביך הם
 ואתה והם אחים כאמונה ויש לכם לאהוב זה את זה וסדר זה
 לזה : (יה) (גס אחיו) - לתוספת ופירושו לפי שאמר
 במחלה ויצוואל יוסף ודמה ששלחו אל יוסף אנשים נבכדים
 שישא פשעם וחטאתם ואחרי כן הלכו וגם ויפלגו לפניו :
 (הגנולך) בדגש שהי הניגון ובסגול הראשונה והם במסרה
 שלשה דגשין עם כראשית מד הגנו עבדים לאדני ועם
 כמודר יד הגנו ועלינו : (וט) (כי התחתא היסאני) -
 כי אפילו היה בלבי להרע לכם היאך אוכל התחתא אלהים
 אני ואבי כרך אתכם כרוח הקדש ואיך אוכל להרע לכם :
 (כג) (בני שלשים) - נפלד המס ונשארה הויר נלרתי
 הסמיכות כמו בניש שלשים שראה לאפרים בני בניו : (גם)
 בני מכיר - ההוספת לענין מרה שאמר ילדו כי פירוש
 ילדו ענין התרבות והגדול ובני בני אפרים לא ילדו עד ברכו
 יוסף אלא ראה אותם גולדים אבל בני מכיר בן מנשה ילדו על
 ברכיו

בראשית נ ויהי

אונקלוס

אתכם והעליתם את עצמתי מזה : מיבא : כו ומית יוסף פר-מאה
כו וימת יוסף בן-מאה ועשר שנים ועפר שגין ונתנו יתיה ושמורתי בארון
ויקנו אתו וישם בארון במצרים :

חוק

חוק

הפטרת ויהי . ויקרבו ימי דוד למורת . במלכים א' בסימן כ' : פ"ה סי' פה אל פה :

סכום פסוקי דספר בראשית אלף וחמש מאות ושלושים וארבעה סימן א"ך ל"ד . סימן וחציו ועל הרוב
רמיה . ופרשיותיו י"ב אהאב סימן . מנין הפאהות מ"ג והסתומות מ"ה הכל צ"א פרשיות .
צ"א אתח סימן . וסדריו מ"ג . יד"ד י"ה סימן . ואותיותיו ארבע אלפים ושלוש מאות
ומשעים והמשה סימן פ"ה ימ"ה

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

כו ומית יוסף בר מאה ועשר שנים ובסימו יתיה ועטרון יתיה ושון
יתיה בגלוקסקא ושקעו יתיה בגו גילוס דמצרים :

חוק

חוק

רשב"ם

(כו) וישס' כמו וישס' . וכן ויקחנה כמו ויקחן . מן (ישב) (כ"א טוב) וישב : מן יאל המלאים היא מולדת . מן ירד . והגד
המטק : בארון נקבר בארץ . כי עתידים היו להעלות בארון . כשעבד משה אף וחרון : ועברו ירדן כשחצה ורון . חצלת
הארץ : ומשל ויהי . השפוך את שיחו . להודי ושכחי . לאמון את כחי . השב כידומי . ואם אבד נלמי . מכטן גומי .
יבם יחמי . מכור רק שלמי . דברים עד תומם . הספר נחמל . ישי רב דעס . עד כי הוא סגל . לוחות הכרומס .
אם ענו סגל . וכראש אלה שנות . יסוד החכמות . לאוילים ראיות . את נור ראש אומות . ילכיס מאמות . לו סארית
מנות . יבנס הכשיות . חרשות כשדות . יתיה עשרמות . עפר החנות . ולכנים סלימות . כולם נתליות . בערת
אשיות . כשות העגונות . יבנס במומות . כמד ממקומות . ולא יעלו כחות . מלכי הכשיות :

הטלת ויהי מיסוד רבינו שמואל

מכלל יופי

ברכו כלומר שרבה וטפח אותם על ברכיו : (כו) (וישם) . ישם בפלם מלכיס כד נצ"ק דם המכרה מן יצק . ופירושו
שרשו שום ומשפטו וישם וכאפתח קטן תחת פתח גדול . וישם אותו המשיב . בארון וכו' ויאמר ליוסף חסר
ורחוק רמורה . השורק כמו ישעיה ס' ופתחו
שעריך המיד . ויש מפרשים שהוא עקר אחר שרשו

תם ונשדם ספר בראשית . תהלה ראל

אין לו ראשית :

עד ויעל העוסק במלאכת הקודש כאמנה זעזר ודרוקר מאיר בן כה"ר צבי הירש ז"ל . מק"ק
פ"פ דארר : ממשפחה בשווי"ט :
ועד ויעל העוסק כמ"אכת הקודש הדרוקר החתן משה בן מוה"ר ברוך יצ"ו . נכד הרב הגאון
המפורסם מאה"ר מרדכי טאקליס זצ"ל אב"ד דק"ק ברלין :